

משה גת

מספר משה גת: "תמיד היתה לי התנגדות אדירה למכונות גרמניות. למרות שאני צבר בן צברים ואין לי קשר ממשי עם מה שהתרחש בשואה. לא ברור לי איך קניתי את הברמיוו. הקנייה היתה בהחלט מוגדת לריגשותי. אבל אני זוכר שלא חשבתי כשקניתי. הדחקתי בי את הרגשות. זמן קצר ביותר אחרי שרכשתי את המכור נית אירעה התאונה, כאילו מישהו החליט להעניש אותי".
אומר אלישע גת: "יום אחד קיי בלתי מיברק מזור, שהזמין אותי ל-

ומימים אחרי פרוץ מלחמת יום-הכיפורים נכנס הצייר משה גת ל-מכונתו, בימיו 3000, היחידה מסוגה ב-ארץ, ונסע ליחידתו שנתנה איישים. ב-18 באפריל 1976 נסע האדריכל ומתכנן הערים אלישע גת בחברת ידידו, מי שהיה סגן-פרקליט-המדינה גדעון חסיד, לחיפה, שם עמד ללון על-ימנת להמשיך השכם בבוקר המחרת לראש-פינה, לפגישת עבודה.

שניהם — גם הצייר וגם האדריכל — לא הגיעו לייעדיהם המקוריים. בדרך אל מחוץ הפצם התערב הגורל בתוכניותיהם. הם נפצעו קשה בתאונות-דרכים והובחלו לביית-החולים במצב אנוש.

מה אירע למשה גת? הוא אינו זוכר. כל מה שידוע לו על התאונה נמסר לו על-ידי רופאיו וקרובי-משפחתו. הוא מס' פר: "אמר לי שהתאונה אירעה ליד עתלית. זו היתה, כפי הנראה, התנגשות ביני לבין קומנדקאר צבאי. איש אינו יודע היכן הקומנדקאר, ונהגו לא נמצא עד היום. היתה מלחמה והיה תוהו-ובוהו, לאיש לא היה ראש לעסוק בפתרון תעלומת תאונת הדרכים שלי. אני עצמי בטוח שהייתי האשם בתאונה. אני יודע איזה פרא-אדם הייתי ליד ההגה. מכל מקום, עד היום אינני זוכר מה התרחש מיומיום לפני ה-תאונה ושלושה חודשים אחריה."

ומה אירע לאלישע גת? אלישע זוכר, והוא מספר: "נסעתי עם ידידי, גדעון חסיד, לחיפה במכונת. היינו קשורים ב-חגורות-ביטחון. אני זוכר שליד גשר אלכ-סנדר שאלתי את עצמי מה הדבר הגדול הזה עומד באמצע הכביש. יותר אינני זוכר — עד בארץ שלושה חודשים אחרי התאונה. כאשר הייתי מסוגל שוב לקלוט, סיפרו לי שהדבר הגדול ההוא היה מ-אית ענקית שעמדה לרוחב הכביש ללא אורות, ואנחנו פשוט נכנסנו בה. את מצבי הגדירו כך: זעזוע מוח בצורה החמורה ביותר ואיבוד הכרה. הרופאים הודיעו בי-אופן חרימשמעי שלא ברור להם מה יהיה מצבי כאשר אחזור להכרתי, אם בכלל." משה גת ואלישע גת רואים בתאונות שאירעו להם את משמיהם, גורל, מעשה מכוון שהיה חייב להתרחש.

ביבניאל וארבעה מנוסעיו נפצעו קשה. כך או כך, גורלי היה נחרץ. אילמלא הייתי מעורב בתאונת הדרכים, הייתי מעורב ב-וודאי בתאונת המטוס."

כמו למישהו

אחר

מ צבם שי שני הפצועים הוגדר כי אנוש. כל הצד השמאלי של גופו של משה גת שותק, כולל ידו השמאלית, שהיא האבר החשוב לו ביותר כצייר (הוא איטר). עינו השמאלית נפגעה קשה והוא היה חסר הכרה זמן רב.

אשר לאלישע גת: הצד הימני של פניו נפגע קשה ביותר. הלסת והעצמות נשברו, מערכת השיניים ניתקה ממקומה. הן הן

נתקעה באגן, חלק גופו השמאלי שותק ו-הוא היה חסר-הכרה. מאז התאונה מסתגר הצייר משה גת בסטודיו שלו, ממעט לראות אנשים. הוא מדבר על התאונה כאילו אירעה למישהו אחר, ללא רגשות, ללא רגשות, מספר את סיפורו כשהוא מדגיש שלא איכפת לו לספר או לשתוק. רופאיו חוזרים ואומרים לו כי עבר הלם רציני בעיקבות ה-תאונה, אך היא טוען שלא.

אלישע גת טוען כי הוא "בן שנה וחצי", כלומר נולד מחדש אחרי התאונה. הוא מדבר על עצמו בגוף שלישי, מנתח את התאונה באופן אובייקטיבי וכמעט מדעי. אלישע וגם משה חזרו במידת מה אל אורח חייהם הקודם, אחרי שהחלימו ממה שנראה כמצב אבוד ובלתי ניתן לתיקון.

מה קורה לאדם המאבד את זכרונו לזמן ממושך, איך נראה בעיני העולם? כיצד הוא מקבל או רואה את קרובי משפחתו את ידידיו, את חייו, עבודתו, את העולם סביב לו. מבין 5 פגועי תאונות דרכים שהיו במצב אנוש אך החלימו, ניאותו רק שניים לפתוח את סגור ליבם ולספר את שהתרחש בגופם ובראשם ב-עקבות התאונה. אלישע גת ומשה גת. כל היתר סירבו בטענה כי אינם מסוגלים לדבר על התוויה הקשה שפקדה אותם. היו בהם כאלה שעברו את התאונה לפני 10 שנים כמו אשה צעירה בשם הילה קופרברג שלא הסכימה בשום פנים ואופן לחשוף את מה שעבר עליה בטענה "שאת מי זה מעניין". וכמו הסופר עמוס עון שנפצע לפני כשנה ואמר: "אינני מוכן

אחד יצא למילחמה, ואחד

לעבודה. שניהם לא הגיעו.

זיכרונם אבד למשך חודשים

ארוכים. מה קרה להם?

לדבר על התאונה בשלב זה. רשות הדיבור אם כך לשני הגתים אלישע ומשה שאין ביניהם כל קירבה משפחתית.

אלישע גת: "הפרצוף הנה כמו שאת רואה אותו היום נראה פעם אחרת, בעיקר ברת התאונה זקנו גולח, שעריו נשר, פרצופו התרחב בצורה בלתי רגילה כאשר הפרצוף הזה נפצע לא ידעו הרופאים שחי יהיה צמח או לא. האיש הפצוע הזה מיע קלוט בלי שום קשר. הוחלט להעניק לו טיפול במקומות אחרים בהם נפגע

ולהניח בשלב זה לראשו. עשרות חברים עברו לידו ולא זיהו אותו. שוכב בן-אדם אחר מאד ולא מגיב כלל לדברי הברכה של המבקרים. הדו"ח הרפ"ר אי מאותה תקופה אומר: "הפצוע מדבר בלי שום קשר לתוכן הדברים בתערובת של שפות." כיום אני יודע שכל זמן שאדם חי, הוא איננו מאבד את הזיכרון. הוא כמו מחשב שומר על תאי הזיכרון למרות שאינם בני שימוש יומיומי. תאים אלה אינם הולכים לאיבוד, פעולת לחץ בלתי-רגילה מפעילה אותם שנית. ובכן אני, בתור ילד בתל-אביב, הכרתי ילדים עולים חדשים שהגיעו מתרבויות שונות, וכפי הנראה קלטתי את שפתם והדברים נשארו לי בראש.

משה גת: "שכבתי בלי הכרה שיבעה ימים רצופים. חודשים אחרי הפגיעה

ההזיכרון

עדיין לא הבנתי מה הולך סביבי. כשר נכנסה אלי לביקור גילה אלמגור, שהיא שכנה שלי, אמרתי לה: 'שלום, גילה'. ברגע שהיא יצאה אמרה אחתי: 'יפה מצידה שהיא באה לבקר'. שאלתי אותה: 'מי?' היא ענתה לי: 'משה, מה אתך? גילה! היא הרי כרגע היתה כאן!' אבל אני לא זוכרתי שהיא היתה, לא זכרתי כלום. אינני זוכר איך התעוררתי מחוסר ההכרה. מספרים לי שהייתי חודש ימים בבית-החולים רמב"ם בחיפה, וחודש ימים בבית לווינסקיין ברעננה, אבל אינני זוכר כלום. באו הרבה חברים לבקר, הייתי מדבר עם מישהו מהם, מפנה את הגב והזיכרון היה נעלם. ניסו להחזיר לי את זיכרוני על-ידי פגישות עם האשה והילד-דים. לא זכרתי אותם. אשתי סיפרה לי שהפגיעה אירעה ביום הולדתי ה-41. גם את זה אינני זוכר."

לעשות הכל

יותר לאט

א לישע גת: "הרבה זמן אחרי שהתי-עוררתי לא זכרתי שום דבר. גם את אמא שלי לא הזכרתי. תופעות כמו קריאת שעות היו זרות לי. כל המערכות הפיסיות שלי היו כמו של תינוק שנולד. לא ידעתי להדליק חשמל, להפעיל רדיו. כתבידי היה ילדותי וחסר כל קשר. כדי ליצור קשר עם אנשים הייתי חייב לכתוב, כי לסתי היתה שבורה. היו לי שגיאות. הייתי מדבר בכתובה, אם האיש שדיברתי איתו היה עוזב את החדר חזרו כעבור דקה לא הכרתיו."

"התופעה הראשונה הזכורה לי אחרי הפגיעה קרתה זמן רב מאד אחרי-כך. שכבתי כשרגלי תלויה באוויר ופיתאום ראיתי שיש לי גרב ושהיא לא לטעמי וגם לא שייכת לי. הנה ראיתי שהאיש המדבר אתי הוא החבר שלי, גדעון. אמרתי לו: 'יש לי שתי שאלות לשאל אותך. האחת של מי הגרב הזה, והשנייה מתי אנחנו ממשכים בנסיעה לחיפה. גדעון אמר: 'אלישע, בחייך תפסיק!' שאלתי אותו: 'מה אני עושה? למה אני שוכב פה?' הוא אמר: 'אחרי התאונה... ואני: 'איזו תאונה? על מה אתה מדבר?' 'הוא נבון מאד, והסביר לי שקרתה תאונה, ושנינו נפצענו. הוא החלים, ואני עדיין שוכב. אחרי-כך הוא הבטיח לי שכשר תסתיים הפרשה, נמשיך בנסיעה. כששמעתי תי זאת קיבלתי זעזוע, ומאותו רגע הת-חלתי להיזכר לאט-לאט. פתחו את הסל-וויזיה, והיתה התרגשות. אני זוכר את אנטבה. רק הרבה זמן אחרי זה זכרתי מי הייתי קודם. על שלא הזכרתי לי כעת, לא זכרתי עד ששהייתי פעם מועמד ל-ראשות עיריית תל-אביב."

משה גת: "אינני זוכר את התקופות שבהן שהייתי בבית-החולים, אך נאמר לי שהייתי הפציעט הנורא ביותר והקשה ביותר. היתה תקופה שבה הייתי מאד ארוטי בנושא האחיות. שום אחות לא העזה לבוא אלי לבד. הייתי מיידי מלפני אותה ודוחף את הידיים מתחת לחצאית. היו באות שתי אחיות, אחת היתה מחזיקה לי את הידיים והשנייה נותנת לי את התרופות. אני מובין אינני זוכר את זה."